

Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi
piritta.sirvio@minedu.fi

OKM042:00/2020

AMKE ry:n lausunto opetus- ja kulttuuriministeriön asetus ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteista

Asetusesityksessä rahoituksen laskentaperusteista tarkistetaan kustannuskertoimia vuosien 2018–19 toteutuneiden kustannusten perusteella. Muutoksia esitetään myös opiskelijavuosien laskentaan sekä opiskelija- ja työelämäpalautteeseen.

Yleistä rahoitusjärjestelmästä

AMKE ry haluaa nostaa esiin muutamia rahoitusjärjestelmän ongelmia.

Ensimmäiseksi ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä on kohtuuttoman hienojakoinen ja monimutkainen. Järjestelmän ennakoitavuus ja läpinäkyvyys ovat heikkoja. Asetusesitys on vaikeuttamassa tilannetta entisestään lisäämällä uusia rahoituskertoimia.

Toiseksi nykyisen asetuksen perustelutekstissä todetaan:

”Lisäksi ammatilliseen koulutukseen kohdennettava määräraha muutetaan talousarvio-perusteiseksi ja rahoituksen määräytymisestä toteutuneiden kustannusten perusteella luovutaan kaikilta osin.”

Esitetty muutos on kuitenkin viemässä rahoitusjärjestelmää täysin päinvastaiseen suuntaan.

Kolmanneksi asetusesityksen perusteluissa nousee esiin rahoitusjärjestelmän yleistynyt ongelma käyttää harkinnanvaraisia perusrahoituksen korotuksia säännöllisten menojen rahoittamiseen. Näin on esimerkiksi muun ammatillisen koulutuksen kohdalla.

Neljänneksi rahoituskertoimia on tarkasteltu esityksessä lähinnä kerättyjen kustannustietojen perusteella. Nämä tiedot eivät sisällä mm. investointeja oppimisympäristöihin. Poikkeuksena on esitys uudesta kertoimesta oppivelvollisuuden maksuttomien oppimateriaalien kustantamiseen.

Vastaavasti jatkuvan oppimisen kannalta tilanne on heikko (ml. aliedustetut ryhmät), koska ammatti- ja erikoisammattitutkintojen rahoituskertoimia alennetaan, vaikka näitä pitäisi vahvistaa. Suoriterahoituksessa painottuu kokonaisten tutkintojen suorittaminen, vaikka tutkinnon osia ja sitä pienempiäkin kokonaisuuksia tulisi suosia jatkuvan oppimisen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen kannattavuutta on heikennetty jo useaan kertaan. Erityisesti harvinaisempien tutkintojen taloudellinen kannattavuus on kyseenalainen. AMKE vaatii, että rahoitusjärjestelmän tulee jatkossakin mahdollista laadukkaana koulutuksen järjestämisen.

Viidenneksi hajanaista rahoitusjärjestelmää on entisestään sekoittanut lukuisat rahoitushaut, jotka vaikeuttavat toiminnan pitkäjänteistä suunnitelmallisuutta.

Kuudenneksi OKM:n yleistynyt tapa pyrkiä ohjaamaan yleiskatteellisen valtionosuusrahoituksen käyttöä ilman oikeudellista perustaa. Kohdennettu rahoitus tulee jakaa valtionavustuksina.

Loma-ajat ja opiskelijavuosikertymä

Asetusesityksessä ehdotetaan muutosta, jonka mukaan koulutuksen järjestäjän ilmoittamat lomajakson eivät enää kerryttäisi opiskelijavuosia. Esitys pyrkii korjaamaan epäselvyyksiä lomajaksojen ilmoittamisessa, mutta ehdotus on tuottamassa paljon suurempia ongelmia kuin se yrittää korjata.

Ensimmäiseksi muutos on rahoitusleikkaus, koska opiskelijavuoden kerryttäminen edellyttäisi henkilöstömäärän lisäämistä noin 8,5 prosentilla opiskelijoiden loman ollessa 4 viikkoa.

Toiseksi muutos luo koulutuksen järjestäjälle ohjausvaikutuksen minimoida lomajaksot. Tämän seurauksena syntyy yhdenvertaisuusongelma, joka kohdistuu erityisesti oppivelvollisiin, koska vastaavasti lukiossa on pitkät lomat ja ammatillisessa lyhyet. Opiskelijoilla on oikeus lomaan kaikissa koulutusmuodoissa ja työelämässä, joten ammatillisen koulutuksen opiskelijat sen ansaitsevat, jotta jaksavat suorittaa opinnot loppuun. Sama yhdenvertaisuusongelma koskee koulutuksen järjestäjiä, kun lukiokoulutuksen järjestäjä saa rahoituksen loma-ajoista ja ammatillisessa ei.

Kolmanneksi yhdenvertaisuusongelma synnyttää myös ammatilliselle koulutukselle vetovoimaongelman, jos ammatillisessa koulutuksessa ei ole oikeutta lomajaksoihin.

Neljänneksi kaikki koulutuksen järjestäjät eivät ole siirtyneet vuosityöaikaan, joten muutos asettaisi koulutuksen järjestäjät myös eriarvoiseen asemaan.

Viidenneksi loma-aikojen ilmoittamisessa havaitut ongelmat voisi ratkaista rahoituksen alkavan yhteishaussa valituille vasta elokuun alusta. Tämä takaisi samalla kesäloman peruskoulun päättävälle ikäluokalle.

Työpaikkakysely

Työpaikkapalautteen (parempi ilmaisu olisi työnantajapalaute) tulisi myös tulla osa automaattista palautejärjestelmää. Koulutuksen järjestäjä ilmoittaa yhteyshenkilön tiedot kuten työpaikkaohjaajakyselyssä.

Toiseksi heinäkuun ajoitus on ongelmallinen, koska se on yleinen loma-aika. Parempi kyselyn ajankohta olisi esimerkiksi elokuun alusta.

Kolmanneksi työpaikkakyselyssä yrityksen nimen sijaan tulisi käyttää y-tunnusta. Koulutuksen järjestäjien omien asiakkuudenhoitojärjestelmien (CRM tai vastaava) kokemusten perusteella nimen mukaan ilmoitettava kysely tuottaa nopeasti ongelmia, koska samasta yrityksestä käytetään useampaa nimeä. Y-tunnus estäisi ongelman syntymisen.

Lausunnon keskeinen sisältö

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

- Nykyinen rahoitusjärjestelmä on liian monimutkainen.
- Harkinnanvaraisia perusrahoituksen korotuksia ei voi käyttää jatkuviin menoihin.
- Jatkuvan oppiminen tulee ottaa huomioon rahoituksessa, vahvistamalla tutkinnon osien sekä ammatti- ja erikoiammattitutkintojen asemaa.
- Loma-aikaa opiskelijavuosien laskennassa ei tule muuttaa esitetyllä tavalla.

Ammattiosaamisen kehittämissyhdistys AMKE ry

Veli-Matti Lamppu
toimitusjohtaja

Saku Lehtinen
asiantuntija

Lisätiedot: asiantuntija Saku Lehtinen, 040 041 2057, saku.lehtinen@amke.fi